

ĐỆ TỬ QUY VÀ TU HỌC PHẬT PHÁP

Giám định Lão Pháp Sư Tịnh Không

Chủ giảng thầy Thái Lễ Húc

Giảng từ ngày 6/3/2005 đến ngày 13/03/2005 tại Tịnh Tông Học Hội Australia

TẬP 34

Kính chào các vị pháp sư, các vị đồng tu, A Di Đà Phật!

Các vị đồng tu, sau này muốn thế giới hòa bình, chỉ có hai học thuyết, đó là học thuyết Khổng Mạnh và Phật Pháp Đại Thừa mà giáo sư Thang Ân Tử đã từng nhắc đến. Các vị đồng tu, học thuyết Khổng Mạnh ở đâu? Đệ Tử Quy. Phật Pháp Đại Thừa ở đâu? Thập Thiện Nghiệp Đạo Kinh. Mọi người đều biết, đều nghe được, đều thấy được, mọi người có trách nhiệm mau chóng hoằng dương, tuyên giảng pháp bảo có thể cứu vớt thế giới này trên toàn thế giới. Cho nên chúng ta không chỉ cần người nước ta biết giảng bằng tiếng quốc ngữ, còn cần một lượng lớn người nước ta biết giảng bằng tiếng Anh, biết giảng bằng ngôn ngữ khác. Bởi vì thế giới hòa bình là chuyện không thể chậm trễ hơn được nữa, việc học tập của một người giống như chèo thuyền ngược dòng, không tiến ắt lùi, mà lòng người trên thế giới, nếu như chánh pháp không hiển hiện, rất có thể mỗi ngày đều đang suy bại, cho nên chuyện này không thể đợi, hơn nữa cũng là chuyện mà mỗi người chúng ta không thể thoái thác trách nhiệm.

Cho nên quý vị đồng tu, chúng ta học quý ở chỗ lập chí, chúng ta đến từ hơn mười đất nước khu vực, ngày mai chắc chắn không phải là kết thúc, mà là bắt đầu. Để chúng ta lưu truyền khắp nơi, chúng ta có thể rưới nước cam lộ khắp nơi, nhờ lời dạy bảo của Thánh Hiền mà cả trái đất này có thể dần dần càng ngày càng hòa hợp, càng ngày càng hưng thịnh.

“Đối người ở - thân đoan chánh”

Hiện nay cũng có rất nhiều gia đình, họ sẽ thuê người giúp việc để giúp đỡ chăm con, giúp đỡ nấu nướng, thậm chí là thuê người lái xe. Nhưng khi chúng ta đối diện với con cái, cũng phải dẫn dắt chúng phải tôn trọng những trưởng bối trợ giúp này. Đối với tài xế, chúng ta phải nói với chúng, ví dụ nói chú tài xế này họ Trần, nên gọi là chú Trần, đối với dì giúp việc nấu cơm nên gọi là dì Vương, tuyệt đối

không thể để con cái từ nhỏ đã có sự phân biệt cao thấp đối với con người. Nếu như chúng xem thường những trưởng bối giúp việc này, vậy thì từ nhỏ chúng đã đánh mất tâm cung kính, làm trái với đạo, ngược lại có tiền tài mà hủy hoại một đời đứa trẻ, bởi vì chúng xem thường người khác. Mà thời đại hiện nay, tâm so bì, hư vinh rất nghiêm trọng, chúng ta nhất định phải thận trọng đôi mắt.

Có một em nhỏ học mẫu giáo, hôm đó cha em lái xe taxi của mình đưa em đến trường mẫu giáo. Sau khi xuống xe đứa trẻ này gặp được bạn cùng lớp, hai đứa đang định đi vào trong lớp học, cha em vẫn chưa lái xe rời đi, đúng lúc nghe được hai em nhỏ trò chuyện. Người bạn hỏi: người lái xe đó là ai vậy? Nó liền nói: đó là tài xế của nhà mình. Đó là ba của em ấy! Em ấy lại nói “đó là tài xế của nhà mình”. Cho nên bạn xem, hiện nay ngay cả trẻ học mẫu giáo mà cũng rất so bì, ưa thích hư vinh. Điều này khá nguy hiểm, lúc này người cha đã cảnh giác được rồi, hôm sau anh chuyển trường cho con mình, rất có thể là trong trường mầm non này đều là những đứa trẻ con nhà quyền quý khá giả.

Có một ông chủ của một khách sạn, con của anh hơn bốn tuổi, học mẫu giáo. Đột nhiên có một hôm rất nhiều thầy cô giáo đều đến nhà anh, hỏi ra mới biết, đứa con hơn bốn tuổi của anh chủ động gọi điện thoại mời thầy cô giáo đến nhà ăn cơm. Bạn xem khẩu khí nói chuyện của nó học theo ai? Vậy mà tất cả thầy cô giáo sau khi nghe xong đều cảm thấy đây là ý của cha mẹ em, cho nên đều tới. Ba của em rất kinh ngạc, bạn xem đứa trẻ học được đều là hành vi ngoài xã hội, sau đó anh chuyển trường cho con từ Hải Khẩu đến Bắc Kinh học. Chúng ta nên để tâm, chú ý đến những chỗ này nhiều hơn một chút. **Đừng để tiền tài, địa vị mang lại ảnh hưởng không tốt cho con cái.**

Ở một trường mầm non công lập của Bắc Kinh, đa phần đều rất có tiền, còn có con cái của gia đình làm quan. Hôm đó là biểu diễn cuối học kỳ, mỗi đứa trẻ đều là bảo bối trong lòng cha mẹ nó, cho nên hôm đó không chỉ con trẻ tới, cũng không chỉ có cha mẹ tới, ngày cả ông bà nội, tài xế, thậm chí là nhân viên ghi hình chuyên nghiệp cũng đều đến. Bởi vì mỗi gia đình đều muốn tìm góc quay đẹp nhất để quay lại con mình, mà có bao nhiêu góc quay đẹp nhất? Kết quả các phụ huynh cãi nhau tại chỗ, sau đó còn đánh nhau. Cho nên đích thực là lời nói, hành vi của chúng ta phải vô cùng thận trọng, không thể dùng địa vị, dùng quyền thế để khoe khoang với người khác, thậm chí là chèn ép người khác, luôn phải từ bi, luôn phải bình đẳng.

Trong gia đình, ví dụ như con dâu về nhà cha mẹ chồng, đa phần đều phải giúp đỡ nấu nướng, sau đó lo liệu một số chuyện trong nhà. Giống như Tết âm lịch đều quay về ăn bữa cơm đoàn tụ, nhưng hiện nay có thể rất nhiều phụ nữ đều có công việc, không dễ dàng gì đến Tết mới được nghỉ vài ngày. Nếu như về nhà lại phải làm việc suốt, phải nấu cơm đón tết, lại phải dọn dẹp tất cả mọi thứ, đối với con dâu mà nói, cũng giống như xe cứu thương vậy, sẽ mệt tới mức ngất xỉu, có khả năng này không? Có! Nếu như đã có duyên phận bước vào gia đình này, thì nên quan tâm yêu thương lẫn nhau, bao dung, chăm sóc lẫn nhau. Chúng ta nên hiểu được con dâu rất vất vả, lúc này nói: bữa cơm tất niên hiện nay đã có nhà hàng nấu sẵn bán rồi, vừa ngon vừa là món chay, lại không có chất bảo quản, cũng không có bột ngọt. Người làm mẹ chồng có thể đặt mình vào vị trí con dâu mà suy nghĩ như vậy, tin rằng con dâu sẽ cảm thấy rất hoan hỷ, gia hòa vạn sự hưng.

Vấn đề giữa con dâu và mẹ chồng, em dâu cũng rất quan trọng, chúng ta phải nói giúp cho chị dâu. Nhìn thấy chị dâu có cách làm hay nào, có sự cống hiến tốt nào, chúng ta cũng chủ động nói giúp chị dâu vài lời trước mặt mẹ mình, gia đình như vậy sẽ rất viên mãn. Em dâu tuyệt đối không được nói xấu chị dâu, như vậy nhất định sẽ khiến trong nhà không yên. Cho nên gia đình, người tự khinh mình trước, sau đó người khác mới khinh mình, nhà tự hủy hoại trước, sau đó người khác mới hủy hoại được. Mỗi người trong gia đình nhất định phải đoàn kết, thông cảm cho nhau mới được.

“*Tuy đoan chánh - lòng độ lượng*”, chữ quý này là chỉ có địa vị, khi hôm nay chúng ta có địa vị trong đất nước, trong xã hội, tuyệt đối không thể ỷ vào địa vị xem thường người khác, địa vị và danh tiếng đồng thời tồn tại cùng với nghĩa vụ và trách nhiệm. Cho nên chúng tôi cũng từng gặp phu nhân của một vị quan chức cấp cao, bởi vì quan chức rất cao, cho nên vợ của ông ấy cũng thường xuyên tham gia một số hoạt động. Những hoạt động mà bà ấy tham gia đa phần đều là quyên góp cho những đứa trẻ ở khu vực khó khăn, để những đứa trẻ này thực sự có sách để học. Họ tới vùng sâu vùng xa, có những đứa trẻ đi học, ba bốn giờ sáng phải thức dậy, đi bộ bốn giờ đồng hồ mới tới trường, tới trường học mấy tiếng đồng hồ, rồi lại vội vàng đi bốn tiếng đồng hồ trở về nhà. Có vất vả không? Quá vất vả. Cho nên thực sự trên thế gian này, người cần giúp đỡ thật quá nhiều quá nhiều. Cho nên họ quyên góp tiền cho những ngôi trường như vậy.

Có một người bạn tới nơi quyền góp này, gặp một số em nhỏ. Có một em học lớp 6 nói với anh: chú à, ngày mai con không thể đến trường học nữa rồi. Người này mới hỏi em tại sao? Em nói: bởi vì ba con qua đời, con là đứa trẻ lớn nhất trong nhà, bà nội và mẹ cần con giúp đỡ họ làm công việc đồng áng thì mới có tiền sống tiếp được. Người bạn này nghe xong cũng rất cảm động, ngay lập tức hỏi em: học phí một năm của con là bao nhiêu tiền? Em ấy nói hai trăm đồng. Anh ấy lấy ra 1000 đồng rồi nói: năm năm này con hãy học cho tốt, 1000 đồng này để con đóng học phí. Sau đó anh lại lấy ra 1000 đồng rồi nói: 1000 đồng này con cầm lấy làm chi phí sinh hoạt cho gia đình con, như vậy con có thể yên tâm học tập. Mẹ của em ấy khi nhận được số tiền này vô cùng cảm động, cả nhà quỳ xuống cảm ơn anh, nói sao lại có người tốt như vậy! Cho nên vị phu nhân của quan chức cấp cao này từng nói: **chúng ta hôm nay có địa vị xã hội cao như vậy, đại biểu nghĩa vụ của chúng ta đối với xã hội, nên dùng danh tiếng như vậy, địa vị như vậy để tạo phước cho xã hội mới đúng.** Họ đã giúp đỡ hơn 160 ngôi trường, cho nên “tuy đoan chánh, lòng độ lượng”, nên dùng tâm từ ái để quan tâm càng nhiều người hơn.

Hôm nay chúng ta thuê một số người giúp việc đến nấu nướng, đến giúp làm công việc trong nhà, chúng ta cũng nên yêu thương bảo hộ họ, dù sao cũng có duyên ở cùng nhau. Lúc tôi ở Hải Khẩu, nhìn thấy mấy cô trông trẻ chỉ bao nhiêu tuổi? Đa phần mới mười bốn, mười lăm tuổi, còn là đứa trẻ! Khi họ bước vào gia đình chúng ta, chúng ta nhất định phải chăm sóc họ, bồi dưỡng họ. Hi vọng thông qua nhân duyên này, có sự nâng cao rất tốt đối với năng lực của họ, thậm chí là tư tưởng, quan niệm của họ, có lợi ích đối với cuộc đời sau này của họ. Cho nên chúng ta cũng phải dạy Đệ Tử Quy cho những người này, bởi vì cả đời này của họ sẽ làm những công việc hơi thấp kém, rất có thể do đời quá khứ họ chưa từng được nghe chánh pháp, chưa biết tu phước. Đời này chúng ta có duyên với họ, nhất định phải dạy họ tư tưởng quan niệm đúng đắn, dạy họ phương pháp cải đổi vận mệnh, như vậy mới là từ ái thật sự. Tâm bình đẳng và tâm từ bi của chúng ta mới thật sự thực hành trong lúc này.

Tiếp theo, **không những phải từ ái, mà còn phải khoan hậu, bởi vì con người khó tránh có lúc phạm phải sai lầm, không nên yêu cầu hà khắc.** Cho nên “**ông trời tối kị sự hà khắc, gian trá; chỉ có chân thành và trung thành mới có thể giao cảm ứng vạn vật**”, ông trời có đức hiếu sinh, ông trời tối kị quá hà khắc, quá gian trá; mà vạn vật sở dĩ có thể cảm ứng lẫn nhau, quan trọng nhất là tâm chân

thành, trung thành. Cho nên chúng ta có thể dùng chân thành, khoan thứ đối xử với người giúp việc, sẽ lưu lại hồi ức và ảnh hưởng vô cùng tốt đối với cuộc đời của họ.

Thời nhà Tống có một người đọc sách tên là Lưu Khoan, các vị đồng tu, bạn nghe tên của ông ấy sẽ cảm thấy ông là người như thế nào? Vô cùng khoan thứ. Nếu không mỗi người đều gọi ông ấy là “Lưu Khoan, Lưu Khoan”, nhưng ông ấy lại rất hà khắc, vậy thì mỗi ngày nghe được cái tên này, trong tâm rất không thoải mái, bởi vì danh không xứng với thực. Cho nên cha tôi đặt tên này cho tôi, mỗi lần người khác gọi tôi, nếu như tôi vô lễ có được không? Cho nên cái tên này cũng thành tựu tôi, dạy tôi phải luôn lễ phép với người khác; không chỉ lễ phép, mà sự lễ phép này phải giống như chín mặt trời vậy, phải chiếu ra ngoài. Cho nên tên gọi, chúng ta nhất định không phụ sự kì vọng của cha mẹ, phải thực hành tốt giống như tên gọi vậy.

Tên gọi này cũng mang lại rất nhiều chuyện thú vị là sự trưởng thành trong cuộc đời của tôi, bởi vì từ nhỏ tôi đã có một thói quen, đó là chỉ cần nghe thấy trưởng bối gọi, bất luận tôi đang ở đâu, tôi nhất định sẽ đi tới trước mặt họ cúi người thật sâu chào hỏi: con chào chú! Con chào dì! Quý vị đồng tu, sự lễ phép của con trẻ có quan trọng không? Quan trọng! Từ buổi học của mấy ngày nay, mọi người chắc là cũng hiểu được, sự cúi chào này mang lại cho cuộc đời bao nhiêu chuyện tốt? Chuyện tốt nhiều không kể hết. Cho nên từ nhỏ bồi dưỡng gia giáo là quan trọng.

Có một ngày, tôi đang đi thang máy, có một phụ nữ bước vào, cô vừa bước vào tôi liền hỏi: xin hỏi cô lên lầu mấy ạ? Quý vị đồng tu, bạn nào đi thang máy từng hỏi người khác “xin hỏi lên lầu mấy?” mời giơ tay? Nhiều người như vậy sao, thật tốt quá! Xã hội được cứu rồi. Khi mỗi người đều có thể nói ra lời quan tâm thì phong khí xã hội có thể xoay chuyển lại trong vài tháng. Chúng tôi có một vị đồng tu, anh ấy cũng sẽ hỏi người khác: cô ơi, cô lên lầu mấy? Đương nhiên đối với người nam thì anh ấy cũng sẽ hỏi. Kết quả có một lần có một cô gái đi thang máy, anh ấy hỏi cô: xin hỏi lên lầu mấy? Cô gái này nghe được câu hỏi thân thiết như vậy của anh, trong thời gian đi thang máy luôn mỉm cười, hơn nữa sau đó cô gái này nhất định muốn anh phải ra trước. Cho nên có thể thấy được, **khi chúng ta đưa ra cánh tay hữu nghị, nhất định có được sự báo đáp hữu nghị của người khác.**

Tôi ấn thang máy giúp người phụ nữ này, vừa đúng lúc tôi với cô ấy lên cùng lầu, trong thời gian đi thang máy, chúng tôi cũng chào hỏi nhau: xin chào! Tôi tên là Thái Lễ Húc. Cô ấy nói: xin chào! Tôi tên là Trương Mẫu Nương. Tên gọi này

ngoài chuyện giúp tôi hiểu lễ phép ra, còn mang lại cho tôi một chỗ tốt rất lớn, tục ngữ có câu “mẹ vợ nhìn con rể, càng nhìn càng thấy thú vị”. Cho nên đời này của tôi, đặc biệt là phụ nữ lớn tuổi, nhìn tôi rất thuận mắt. Có một vị trưởng bối, bà ấy cầm đĩa giảng của tôi tặng cho người khác, bà ấy nói: đây là con rể giảng. Bạn bà nói: con rể bà biết giảng sao?¹ Cho nên **chúng ta thực sự phải lễ phép với người khác, phải biết khoan thứ, người với người chung sống cùng nhau vô cùng hòa hợp.**

Lưu Khoan này đích thực là người khoan hậu, người nhà của ông cảm thấy chưa từng thấy ông tức giận, cho nên cố ý sắp xếp tỳ nữ bung lên một bát canh nóng. Bởi vì lúc này đang chuẩn bị vào triều buổi sáng, Lưu Khoan mặc quan phục vô cùng chỉnh tề, đang định chuẩn bị vào triều. Sau khi tỳ nữ bước vào cửa liền giả bộ té ngã, canh nóng đổ lên quần áo của Lưu Khoan. Kết quả Lưu Khoan đứng dậy ngay lập tức, câu đầu tiên ông nói: tay của người có bị bỏng không? Cho nên người nhà khâm phục ông năm vóc sát đất. Năm đó chuồng ngựa nhà Không Tử bị cháy, Không Tử nghe được tin này, câu đầu tiên hỏi: có ai bị thương không? Cho nên từ suy nghĩ đầu tiên của một người, có thể nhìn ra được tâm của họ, Phu tử niệm niệm nghĩ tới đừng có ai bị thương, đây là “lòng độ lượng”. Khi chúng ta thực sự có thể thực hành “lòng độ lượng”, trong gia đình bạn là phụ huynh tốt, trong đoàn thể bạn là người lãnh đạo tốt, trong xã hội, đất nước bạn là trưởng bối được người khác kính trọng. Câu tiếp theo:

“Thế phục người - người không phục - lý phục người - tâm mới phục”.

Trong gia đình chúng ta cũng phải nhẹ nhàng khuyên bảo, cũng phải dùng lý để dẫn dắt con trẻ, tuyệt đối không thể dùng quyền thế của chúng ta để chèn ép chúng: nếu như dùng quyền thế, sớm muộn gì tác dụng và phản tác dụng cũng có sức mạnh tương đương với nhau. Rất nhiều phụ huynh có sự khống chế quá mạnh, cảm thấy chuyện gì cũng quyết định giúp con cái, con cái phải làm theo ý của mình. Thực ra sanh mạng của con trẻ cuối cùng cũng trở về trong tay chúng, chúng ta cũng là trợ duyên trong cuộc đời của chúng, là một thiện duyên trong cuộc đời mà thôi. Trong Phật Pháp nói phải “chủ bạn viên dung”, người xưa có câu: con cháu tự có phước báo của con cháu, cho nên con cháu cuối cùng cũng quay về sanh mạng của bản thân chúng. Mà quan trọng nhất là trước khi nhân cách của chúng trưởng thành,

¹ Trong tiếng Hán, từ Lễ Húc có âm tương tự với từ Nữ Tế, nghĩa là con rể)

chúng ta phải mang lại cho chúng giáo dục gia đình tốt nhất; đợi khi nhân cách của chúng được xây dựng, bạn cũng dần dần hưởng cuộc sống thanh nhàn rồi.

Cho nên tôi cũng giao lưu với phụ huynh, con trẻ cũng giống như đang ngồi trên chiếc xe của cuộc đời chúng vậy, chúng cầm vô lăng lái xe, bạn ở bên cạnh chỉ có thể chỉ dẫn chúng lái xe như thế nào mới tốt. Bạn có thể với tay nắm lấy vô lăng, sau đó gương ép giúp chúng lái xe không? Như vậy sẽ thành ra thế nào? Nhất định là đụng xe, đến lúc đó người trên xe đều bị thương. Gia đình hiện nay, bởi vì con cái và cha mẹ bất đồng ý kiến cũng rất nhiều, cho nên chúng ta làm trưởng bối phải tùy cơ ứng biến, thuận theo tình thế mà dẫn dắt. Nếu có thể khuyên được, đương nhiên là tốt, nếu khuyên không nghe, cũng không được trở mặt mà tạo thành xung đột trong gia đình. **Khi chúng ta đã làm trọn trách nhiệm thì nên lùi một bước, đợi khi nhìn thấy sự phát triển của con cái, nếu như đã có kết quả không tốt, chúng ta lại cho chúng cơ hội giáo dục. Cho nên phạm làm việc gì cũng nên dùng lý phục người, nhưng mà cũng phải tùy theo tình hình mà làm.**

Ở trong công ty, càng nên dùng lý đối đãi, không chỉ dùng đạo lý, còn phải dùng sự tôn trọng và lịch sự, cho dù là quan hệ cấp trên cấp dưới thì cũng nên như vậy. Bởi vì khi chúng ta tôn trọng nhân tài, nhân tài tự nhiên sẽ rất trung thành dốc sức, nghiêm túc cùng nhau nỗ lực. Từ đoạn này chúng ta cũng nhớ đến lời dạy bảo của Mạnh phu tử, nhớ tới câu “vua xem bề tôi như tay chân, thì bề tôi xem vua như tâm phúc”, người lãnh đạo xem thuộc hạ như tay chân, thuộc hạ sẽ coi cấp trên như tâm phúc vậy; “vua xem bề tôi như chó ngựa, thì bề tôi xem vua như người xa lạ”, chúng ta không dùng lễ đối đãi họ, chỉ coi họ như công cụ để sử dụng, vậy thì quan hệ giữa chúng ta và họ không có tình nghĩa; “vua xem bề tôi như đất như cỏ”, chúng ta cho rằng có tiền, sai tới sai lui người khác, “thì bề tôi xem vua như giặc như thù”. Cho nên thực sự phải dùng đức phục người mới đúng.

Đây là nội dung của phần “Phiếm ái chúng”. Từ hiếu, đễ, cần, tín đến phiếm ái chúng, đều là đang học tập năng lực làm sao chung sống với người khác, cũng chính là làm người tốt. Chúng ta muốn thành Phật, muốn học Phật, trước tiên nhất định phải học làm người trước, làm người tốt rồi mới có khả năng thành Phật. Làm người, trong lời dạy bảo của Phu tử, trước tiên phải học làm một người quân tử, làm quân tử như thế nào? Nếu như dùng một quyển sách, một quyển kinh, vậy thì đó là Đệ Tử Quy dạy chúng ta làm quân tử; nếu như dùng một câu thì đó là câu mà Phu

tử nhắc đến trong Luận Ngữ, “quân tử có chín điều suy tư”. Khi mỗi người có thể luôn quán chiếu lời nói, hành vi, khởi tâm động niệm của bản thân từ chín góc độ, vậy thì người đó đang tiến dần từng bước trên con đường quân tử.

Là “chín điều suy tư” nào? Chúng ta cùng xem, **“Thị tư minh, thính tư thông, sắc tư ôn, mao tư cung, ngôn tư trung, sự tư kính, nghi tư vãn, phần tư nan, kiến đắc tư nghĩa”**. Hiện tại chúng ta dùng chín điều suy tư của quân tử để quán chiếu xem mình thực hành được bao nhiêu! Điều thứ nhất **“thị tư minh”**, tức là những điều chúng ta nhìn thấy, bạn đều có thể hiểu rõ ràng, là nguyên nhân gì tạo thành kết quả này, là đạo lý gì mới hiện ra sự tướng như vậy. Sư trưởng tham gia rất nhiều hội nghị của Liên Hợp Quốc, mà hội nghị của Liên Hợp Quốc cũng đã mở mấy mươi năm nay, khi sư trưởng hỏi họ: mọi người muốn giải quyết xung đột trên thế giới, xung đột giữa đất nước với đất nước, giữa đoàn thể với đoàn thể, xin hỏi nguyên nhân của những xung đột này là gì? Sư trưởng hỏi như vậy, những chuyên gia tham gia hội nghị có trả lời được không? Không trả lời được. Cũng giống như chúng ta hỏi phụ huynh: con trẻ tự tư tự lợi là kết quả, nguyên nhân là gì? Con trẻ không ham học là kết quả, nguyên nhân là gì? Cho nên chúng ta phải có thể “thị tư minh” thì mới không sống mơ mơ hồ hồ; cũng chỉ có thị tư minh thì cuộc đời mới có thể dùng thời gian, tinh lực vào chỗ quan trọng, biết cách chọn lựa.

Tiếp đó sư trưởng nói với họ, xung đột trong gia đình. Giữa vợ chồng có xung đột, từ nhỏ con cái lớn lên trong môi trường như vậy, làm sao có thể có được nhân cách lành mạnh được. Chắc chắn là tự tư tự lợi. Tiếp đó sư trưởng nói, gia đình vẫn chưa phải là căn bản thực sự, căn bản ở chỗ nào? **Xung đột giữa tự tánh và tập tánh; nói theo đạo lý mà người bình thường có thể hiểu được, tức là xung đột giữa lợi mình và lợi người**. Khi tâm của con người đều là tự tư tự lợi, tự nhiên hiển thị ra sẽ là cạnh tranh, đấu tranh và chiến tranh; khi con người có thể niệm niệm đều là tâm nhân ái, luôn suy nghĩ cho người khác, có tâm như vậy, tất cả những xung đột, chiến tranh này sẽ còn sanh ra sao? Sẽ không sanh ra nữa. Cho nên, chỉ có thể hạ thủ từ nhân địa mới có thể giải quyết vấn đề. Đây là “thị tư minh”.

Cục diện của thế giới như vậy, tình trạng của gia đình cũng như vậy. Khi chúng ta phát hiện ra con cái càng ngày càng xa cách chúng ta, chúng ta nhất định phải nghĩ tại sao lại có kết quả như vậy? Có phải là do mình quan tâm quá ít? Khi mối quan hệ với mọi người của chúng ta không tốt, trước tiên tuyệt đối không thể

đẩy trách nhiệm cho người khác, nhất định phải quay đầu suy nghĩ lại: là do mình làm chưa tốt chỗ nào, mới tạo thành kết quả như vậy? Cho nên quý vị đồng tu, khi **chúng ta luôn tìm ra nguyên nhân, chúng ta sẽ càng sống càng thấu suốt, mà học Phật phải làm người thấu suốt. Đây là “thị tư minh”.**

Tiếp theo, **“thính tư thông”.** Khi chúng ta nghe được lời nói của người khác, có thể nghe ra nhu cầu của họ. Ví dụ như mẹ gọi điện thoại, mặc dù không hề nói muốn chúng ta về nhà, nhưng mà từ trong lời nói của mẹ có thể nghe ra được mẹ rất nhớ con, rất muốn nhìn thấy chúng ta. Lúc này chúng ta phải “thính tư thông”, nghe ra được ý ở ngoài lời, không đợi cha mẹ mở lời, phải mau chóng chủ động về nhà thăm [cha mẹ]. Tiếp theo, khi chúng ta nghe được trong đoàn thể xuất hiện rất nhiều chuyện thị phi, chúng ta không nên bị cuốn vào những chuyện như thế này. Thậm chí là trong lúc chúng ta giao lưu với người khác, có thể nghe ra được tư tưởng, quan niệm hiện tại của họ có những vướng mắc nào, ngay lập tức bạn liền biết hiện tại nên lấy ra Nhận Thức Phật Giáo, hay là Tam Quy Y, hay là Liễu Phàm Tứ Huán, hay là Phổ Hiền Thập Đại Nguyên, điều này bạn cũng phải rèn luyện để nghe ra được; còn phải nghe xem có cần nên đọc Đề Tử Quy hay không?

Chúng ta cũng phải nghe ra khó khăn nghi hoặc của người khác, hoặc là họ chấp trước vào điều gì? Chúng ta cũng từng có một thầy giáo tới đây, anh ấy nghe giảng xong cũng rất cảm động, anh ấy nói với tôi, anh ấy nói trước lúc nghe giảng, tư tưởng của anh vốn rất tiêu cực, còn có ý nghĩ muốn tự sát. Sau khi nghe giảng năm ngày, anh ấy cũng có chút lãnh hội cuộc đời, biết được phương hướng cuộc đời, anh ấy nói: thầy Thái à, phải giống như các thầy mới có thể làm những việc vì xã hội này, những người như chúng tôi không được. Có phải là không được không? Không phải. Cho nên **nhận thức của con người thường có chút chấp trước của bản thân**, thực ra anh ấy dạy học ở trường căn bản không hề khác với công việc của chúng tôi! Nếu như anh ấy dạy học mấy mươi năm, có thể dạy ra hai, ba người như Phạm Trọng Yên, bốn, năm người như Tăng Quốc Phiên, vậy thì công đức của anh vô lượng vô biên! Cho nên con người đều gặp duyên khác nhau, chỉ cần tận tâm tận lực trong duyên [mà mình] gặp được, đều là công đức viên mãn, không phân cao thấp.

Cho nên, tiếp đó tôi nói với anh ấy: chúng ta giống như đôi mắt với biển lớn, chỉ cần chúng ta nhỏ một giọt nước rơi vào biển lớn, vậy thì chúng ta không hề khác

biệt với biển lớn; chúng ta đừng như giọt nước đứng bên cạnh nói: “anh thật lớn, tôi thật nhỏ”. A Di Đà Phật rất lớn, chúng ta dung nhập vào thì cũng là một thể với A Di Đà Phật, cho nên A Di Đà Phật rất có tiền, chúng ta cũng rất có tiền, đúng không? A Di Đà Phật, sau khi chúng ta vãng sanh đều là A Duy Việt Trí Bồ Tát. Quý vị đồng tu, lúc nào có thể làm A Duy Việt Trí Bồ Tát? Sau khi vãng sanh sao? Vậy thì chẳng phải chúng ta đã dùng tâm phân biệt để tu Phật đó sao? **Khi tâm vãng sanh của chúng ta thực sự chân thành phát ra, liền siêu vượt khỏi thời gian không gian, ngay lúc đó nguyện lực của Di Đà có thể gia trì trên người chúng ta!** Nếu chúng ta có tâm đồng tâm đồng nguyện với A Di Đà Phật, ngay nơi này liền trở thành thể giới Cực Lạc; có tâm như vậy, không gian có thể đột phá. **Khi chúng ta có cùng một tâm nguyện với chư Phật Bồ Tát, phước báo của các ngài chính là phước báo của chúng ta, mọi người có tin hay không?**

Chúng ta thường dùng một số cách nghĩ để giải thích [vấn đề], tôi nghĩ đến, hôm nay chị ba tin tưởng tôi như vậy, nếu như tôi nói với chị ấy: chị ba, em cần 30.000 Đài tệ. Chị chắc chắn không hỏi lời nào liền đưa tiền cho tôi, cũng sẽ không hỏi tôi muốn làm gì? Tại sao vậy? Vì chị tin tưởng tôi, cho nên phước báo của chị ấy cũng là phước báo của tôi, đương nhiên tôi cũng không tiêu lung tung tiền của chị ấy. Cũng giống như vậy, nếu như hôm nay tâm của chúng ta tương ưng với A Di Đà Phật, chúng ta đưa tâm cho Phật xem, Phật tin tưởng chúng ta như vậy, ngài sẽ đưa tiền cho chúng ta tiêu hay không? Sẽ đưa! Chúng ta làm thuê cho A Di Đà Phật mà, cho nên phước báo của A Di Đà Phật cũng là phước báo của chúng ta, như vậy có lo lắng hay không? Không cần lo lắng nữa! Đây là “thính tư thông”. **Nghe được sự phân biệt của người khác, chúng ta có thể dẫn dắt họ buông xuống phân biệt, dung nhập vào một mảng chân thành, từ bi, thanh tịnh của cả thế giới này.**

Điều thứ ba, “sắc tư ôn”. Chữ “sắc” này là chỉ về mặt của chúng ta, biểu cảm trên nét mặt của chúng ta, người hiện nay gọi là ấn tượng đối với người khác. Nếu như ấn tượng đầu tiên, nhìn sắc mặt có vẻ rất nhăn nhó thì sẽ lưu lại ấn tượng không hay trong lòng người khác. Cho nên nghe nói người nào có khóe miệng cong lên thường khá có tiền, khóe miệng cong xuống thường không có tiền, tại sao vậy? Bởi vì chúng ta nhấn mạnh tướng mặt, tiền rơi xuống liền có thể đón lấy; nếu như thế này thì tiền rơi xuống sẽ trượt mất. Cho nên người ta nói, nhìn tướng mặt của người khác liền cảm thấy họ sắp có phước báo, hay là sắp có tai họa, liệu có khuynh hướng như vậy không? Có! Nghiệp chương vốn do người chiêu cảm, bạn

chiêu cảm tới thiện nghiệp, hay là chiêu cảm tới ác nghiệp? Vẫn do tâm của bạn. Tục ngữ có câu “họa vô đơn chí”, vì sao vậy? Sau khi chúng ta gặp họa, tâm càng ngày càng tiêu cực, đương nhiên ác duyên đều tới. Cho nên xoay chuyển ý niệm rất quan trọng, tướng do tâm sanh, **khi chúng ta đối xử với người khác đều cảm thấy họ là “cha mẹ đời trước, chư Phật vị lai”, khi chúng ta đọc bài kệ hồi hướng, “hết một báo thân này, đồng sanh cõi Cực Lạc”, bạn thấy mỗi người đều cảm thấy sau này họ sẽ cùng sanh cõi Cực Lạc, như vậy chúng ta có thể “sắc tư ôn”.**

Trong kinh điển cũng nói “vẻ mặt không sân là cúng dường”, chúng ta phải “thị tư mình”, bởi vì tôi nhìn ra được có đồng tu ngồi dưới nghe xong câu này của tôi đã thể hiện ánh mắt hoài nghi, biểu thị câu này họ nghe chưa hiểu. **“Vẻ mặt không sân là cúng dường”, chúng ta luôn vui vẻ đối xử với người khác, như vậy là đang rộng tu cúng dường, bạn đang bố thí vô úy, không khiến người khác sanh khởi phiền não.** Cho nên “diện duyệt thường đức”, vẻ mặt của một người thường vui vẻ, hoan hỷ, đó là hiển lộ của đức hạnh. Cho nên chúng ta bước vào cửa chùa, đầu tiên phải học điều gì? Di Lặc Bồ Tát thường luôn mỉm cười, cho nên “sắc tư ôn”. Đương nhiên từ hôm nay trở đi bạn cũng đừng nhìn thấy ai cũng cười mãi, phải cẩn thận giữa thái quá và bất cập. **“Sắc tư ôn” cũng phải phù hợp với trung đạo, không thể quá mức, tức là không thể quá hài hước, cũng không thể quá nghiêm túc.**

Trong Luận Ngữ có nhắc tới, học trò cảm thấy phu tử “vọng chi nghiêm nhiên, tức chi dã ôn”, tức là nhìn từ xa thì rất uy nghiêm, nhưng khi thân cận lại cảm thấy phu tử rất dễ chung sống, đây là làm được “sắc tư ôn”. Trong đó chừng mực như thế nào thì trong cuộc sống chúng ta hãy trải sự luyện tâm. Khi bạn bè của bạn, có **một số người bạn mới tới nói với bạn, “tôi nhìn thế nào cũng cảm thấy bạn rất thân thiết”, như vậy thì bạn đã làm khá tốt “sắc tư ôn”.** Nếu như một số người bạn mới đều nói với bạn của bạn rằng, “nhìn giống như mình đang nợ tiền bạn ấy vậy”, lúc này phải sửa đổi một chút, bởi vì trước khi lời nói có sự giao lưu qua lại, trên thực tế đã đang giao lưu rồi.

Chỗ này cũng làm tôi đột nhiên nhớ đến một chuyện, đó là năm đầu tiên tôi dạy học, tới dạy học ở làng Khách Gia. Tôi không biết tiếng Khách Gia, cho nên sợ có cảm giác khoảng cách đối với phụ huynh ở đó. Đồng nghiệp của tôi có vài người đã kết hôn sanh con, buổi sáng còn phải tới dẫn dắt, đưa học sinh vào trường nên họ

khá bận rộn. Chúng ta muốn rộng tu cúng dường, phải thực hành bố thí, giúp đồng tu thuận tiện hơn, vừa cho mình cơ hội bố thí cho chúng sanh, vừa kéo gần khoảng cách, bạn thấy đó một công đôi việc, sao lại không vui vẻ mà làm? Bởi vì khi đó tôi ở tại trường học, thứ bảy chủ nhật mới về nhà, cho nên tôi vui vẻ giúp đỡ họ dẫn học sinh vào trường.

Chúng tôi đứng ở trước cổng trường, bắt đầu tu bố thí, tu trì giới, tu nhẫn nhục. Xe chạy tới, chúng tôi chủ động giúp học sinh mở cửa. Sau khi mở cửa, rất nhiều học sinh còn chưa đeo cặp sách đang hoảng, chúng tôi tiện tay giúp chúng chỉnh lại, giúp chúng đeo đang hoảng: nào, mau vào trường đi. Mặc dù về mặt ngôn ngữ tôi vẫn chưa giao lưu với phụ huynh được lưu loát, nhưng mà phụ huynh nhìn thấy cảnh này sẽ có cảm nhận như thế nào? Khoảng cách bắt đầu thu ngắn lại. Cho nên có một số phụ huynh ngày đầu tiên chạy xe máy tới, học sinh xuống xe, mặt họ không biểu cảm. Khi họ chở con tới ngày thứ ba, ngày thứ tư, chúng tôi vẫn chưa nói “chào buổi sáng”, họ đã như thế nào? Chào thầy! Cho nên **giữa người với người, chúng ta phải biết đưa cánh tay hữu nghị ra.**

Có một hôm, một học sinh của tôi đến nói, thưa thầy, em kể cho thầy nghe một chuyện, thầy đừng tức giận nha. Tôi nói: chuyện gì vậy, em nói đi? Em ấy nói: mẹ em cảm thấy thầy rất giống đang tìm người để bầu chọn, giống đang lôi kéo mọi người bỏ phiếu, “xin chào, xin chào”. Đây là “**sắc tư ôn**”, **nét mặt của chúng ta là bước đầu tiên trong quan hệ với người khác.**

Tiếp đó, “mạo tư cung”. Chữ “**mạo**” này là **chỉ ngôn ngữ cơ thể của chúng ta, thể hiện ra khiến người khác cảm thấy rất cung kính, không được thô lỗ, không được gấp gáp, như vậy sẽ mang lại áp lực cho người khác.** Trong lời dạy của nhà Nho có câu “ba ngàn oai nghi”, trong nhà Phật của chúng ta cũng có rất nhiều giới luật như vậy, đều là giúp chúng ta có thể “mạo tư cung”. Làm thế nào để cử chỉ, động tác của chúng ta đều là khiêm cung, thận trọng, làm sao làm được? Bắt đầu từ chỗ nào? Mỗi ngày giúp mẹ bung trà có được không? Được! Sao lại không được? Có một người bạn của tôi chia sẻ, sau khi anh ấy học được, chỉ cần là ly trà nóng đầu tiên, nhất định sẽ bung tới mời mẹ uống. Sau đó bạn học của anh cũng thường tới nhà làm khách, sau cùng, có lúc anh ấy đi tới bên cạnh, bạn anh cầm bình rót trà, ly trà đầu tiên bạn anh cũng đưa cho ai? Cũng mời mẹ anh uống. Cho nên **sự**

cảm hóa của đức hạnh là âm thầm lặng lẽ, ở trong gia đình chúng ta không ngừng rèn luyện sự cung kính khiêm tốn đối với trưởng bối, đối với người khác.

Mà lời nói đi đôi với việc làm, khi tâm của chúng ta luôn chân thành, luôn thanh tịnh, luôn từ bi, thì hành vi cũng tương ứng theo tâm. Khi chúng ta luôn đề khởi câu Phật hiệu thì ngôn ngữ, động tác của bạn trong vô hình sẽ càng ngày càng nhẹ nhàng, càng ngày càng điềm đạm; nếu như chúng ta niệm Phật mà càng ngày càng thô bạo, vậy thì người bạn đời có thể sẽ chịu không nổi nữa. Cho nên đích thực phải bắt đầu từ tâm, đây là “mạo tư cung”.

Tiếp theo “**ngôn tư trung**”, lời nói nhất định phải đúng trọng tâm. Chữ “trung” này là chữ hội ý, gồm một chữ tâm và một chữ trung ở giữa, biểu thị tâm không thể thiên vị, nghiêng lệch. Khi lời nói của chúng ta thiên vị, nghiêng lệch, bạn bè người thân nghe được sẽ không dám tùy tiện đồng tình, cho nên lời nói phải chí công vô tư, nhất định phải nói lời công chánh, công bằng mới được. Chỉ cần lời nói có thiên vị, hành vi có thiên vị, sau cùng nhất định sẽ có đối lập, sẽ sanh ra oán hận. Cho nên chúng ta cũng phải trung thành trong lời nói.

Tiếp theo, “**sự tư kính**”, chữ “kính” và chữ “cung” đều là biểu lý, “kính” là ở trong lòng, “cung” là biểu thị ra ngoài hành vi. Đối với **chuyện chúng ta nên làm, chuyện đã hứa với người khác, nhất định phải vô cùng cung kính hoàn thành, cho nên “nhận sự ủy thác của người, phải làm tròn bổn phận”, đây thuộc về phải làm người có tín nghĩa**. Trong suốt quá trình này, trong lúc giảng tôi từng nhắc tới, chuyện chúng ta hứa với người khác sợ quên mất, thì nhất định phải như thế nào, nhất định phải ghi lại, như vậy mới có thể thể hiện thái độ cẩn thận của chúng ta đối với mọi việc. Tín nghĩa này ngoài việc lời nói phải giữ chữ tín ra, hết thảy bổn phận ngũ luân của chúng ta, đạo nghĩa, ân nghĩa của ngũ luân, không đợi đối phương yêu cầu, chúng ta cũng phải tận tâm tận lực mà làm, đây mới là “sự tư kính”. Được rồi, tiết học hôm nay giao lưu tới đây thôi, xin cảm ơn mọi người!